

18. ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

(Πίν. 165 - 166)

Κατὰ τὸ 1968 ἐγένοντο αἱ ἀκόλουθοι ἐργασίαι μικρῶν ἀνασκαφῶν καὶ περισυλλογῆς ἀρχαιοτήτων. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον συνεχίσθη διὰ τῆς ἐπιμελητρίας δίδος ᾽Α. Λεμπέση ἡ ἀρξαμένη τὸν Δεκέμβριον τοῦ προηγουμένου ἔτους ἀνασκαφὴ τοῦ σπηλαιώδους λαξευτοῦ ΜΜ ΠΙΑ - ΥΜ Ι τάφου τοῦ Πόρου με ἀξιολογώτατα εὑρήματα, περὶ ὧν ἐδημοσιεύθη ἤδη συνοπτικὴ ἔκθεσις (Ἔργον 1967, σ. 121 ἔξ.).

Ἐκ τοῦ χωρίου Ἄγιον Μύρωνος (θέσεως Ἀπάνω Βρύση) περισυνελέγησαν τὸν Ἰούλιον εἰς ταφικὸς πίθος, ὅστις ἔκειτο ἀνεστραμμένος μετὰ τὸ στόμιον πρὸς τὰ κάτω, μία ἑλλειψοειδῆς σαρκοφάγος καὶ τεμάχια ἑτέρας σαρκοφάγου. Αὗται, ὡς καὶ ὁ πίθος, συνεκρατοῦντο διὰ λίθων τοποθετημένων κυκλικῶς ἀποτελουμένων οὕτω προχειρῶν ταφικῶν περιφραγμάτων. Χαρακτηριστικὰ ὄστρακα ἐπιβεβαιοῦν τὴν χρονολόγησιν κατὰ τοὺς ΜΜ ΙΑ καὶ Β χρόνους. Ἀνευρέθησαν ἐπίσης ἄλλα τινὰ κύπελλα, εἰς λυχνος πῆλινος καὶ μικρὸν φωλεόσχημον ἄγγειον ἐκ λευκοῦ λίθου (πίν. 165β). Εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον εἶχον εὑρεθῆ καὶ παλαιότερον λάρνακες, ταφικὸι πίθοι καὶ ἄγγεῖα λίθινα (Ἔργον 1967, σ. 117 ἔξ.). Ἐπιβεβαιοῦται οὕτω ἡ ὑπαρξίς ἀξιολόγου νεκροπόλεως τῶν τελευταίων προανακτορικῶν καὶ τῶν παλαιοανακτορικῶν χρόνων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Μύρωνος. Αἱ λάρνακες καὶ οἱ πίθοι δὲν συνεκολλήθησαν ἀκόμη.

Παρὰ τὸν Καλοχωροφίτην Πυργιωτίσσης, ὅπου καὶ πρὸ ἐτῶν εἶχεν ἀνακαλυφθῆ λαξευτὸς ΥΜ ΠΙΒ τάφος ἀνασκαφῆς ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ Κ. Δαβάρια (ΑΔ 17, 1961/62, σ. 286 ἔξ.), εὑρέθη καὶ ἐφέτος κατὰ τύχην θάλαμος ἀναλόγου τάφου σωζόμενος κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ ἔχων μεγίστην διάμετρον 2.42 μ., ἐκ τοῦ ὁποῦ περισυνελέγησαν ἐνδιαφέροντα εἴδηματα τοῦ τέλους τοῦ ΠΙΒ ρυθμοῦ μετὰ διακόσμησιν σχηματικῶν ὀκταπόδων, ροδάκων, ἡμικυκλίων, ραβδώσεων κλπ. Συνολικῶς ἀνευρέθησαν 23 πῆλινα ἄγγεῖα, κατὰ τὸ πλεῖστον μικροὶ ψευδόστομοι ἀμφορεῖς (πίν. 165γ) καὶ προχοῖδια, ὡς καὶ πέντε λίθινα σφονδύλια κωνικά. Εἰς τὸ δάπεδον τοῦ θαλάμου παρὰ τὸ τοίχωμα ὑπῆρχε λαξευτὴ θήκη διὰ τὸν νεκρὸν.

Εἰς τὸν Πριναῦ ἐξετελέσθη διὰ τῆς ἐπιμελητρίας δίδος ᾽Α. Λεμ-

πέση μικρὰ δοκιμὴ εἰς τὸν χώρον τῆς ἐστίας τοῦ ναοῦ Α, τὸν ὁποῖον εἶχον τελευταίως ἀναμοχλεύσει ἀρχαιοκάπηλοι. Ἡ δοκιμὴ διεπίστωσε τὴν ὑπαρξίν στρώματος πάχους 45 ἐκ. περιέχοντος ὄστρακα ὑστέρων γεωμετρικῶν χρόνων, κάτωθεν δὲ αὐτοῦ ἀνευρέθη στρώσις ἀργῶν λίθων καὶ ὑπ' αὐτὴν στρώμα ὄστων καὶ ἀνθρώκων μὲ ὄστρακα ΥΜ ΠΙΒ καὶ Γ χρόνων. Δὲν ἐπεβεβαιώθη ἂν πρόκειται περὶ λειψάνων λατρείας προηγηθείσης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ναοῦ, τὸ πρᾶγμα ὅμως εἶναι πιθανόν.

Εἰς τὴν Λύττον ἐπὶ τοῦ δεσπόζοντος τοῦ χωρίου Ξειδᾶς λόφου ἔγινε διὰ τῆς ἐπιμελητοῦς δίδος ᾽Α. Λεμπέση πρόχειρος ἔρευνα ἀποβλέπουσα εἰς τὴν περισυλλογὴν τεμαχίων ἀναγλύφων πίθων, ἀρχαϊκῶν χρόνων. Περισυνελέγησαν τμήματα τριῶν τοῦλάχιστον μεγάλων πίθων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο ἔχουν ἀνάγλυφον διακόσμησιν σφιγγῶν (πίν. 166α) καὶ γουπῶν, ὁ δὲ τρίτος ἔντυπον διακόσμησιν ροδάκων καὶ φυλλοειδῶν θεμάτων. Οἱ ἀνάγλυφοι πίθοι ἀνάγονται πιθανῶς εἰς τὸ τρίτον τέταρτον τοῦ 7ου αἰῶνος π. Χ. Ἐλπίζεται ὅτι θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ περαιτέρω ἐξερεύνησις τῆς περιοχῆς διὰ συστηματικῆς σκαφῆς, ὥστε νὰ περισυλλεγοῦν καὶ τὰ ὑπόλοιπα τεμάχια τῶν πίθων. Πιθανῶς ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς νοτίας κλιτύος τοῦ λόφου, ἐξετείνετο ἡ πόλις τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων. Σημειωτέον ὅτι παρατηρήθησαν καὶ τοῖχοι οἰκοδομημάτων καὶ λείψανα πλακοστρώτου ὡς καὶ δύο βάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔβαινον πίθοι. Ἀπὸ τὴν αὐτὴν περιοχὴν καὶ δὴ ἀπὸ τὸ χωρίον Ξειδᾶς μετεφέρθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον δύο ἐπιτάφια ἐνεπίγραφα σήματα, ἥτοι στήλη ὀρθογωνίου σχήματος, δημοσιευθεῖσα ἤδη ὑπὸ τῆς Guarducci (IC XVIII, 98), καὶ ἕτερον, σχήματος πεσσοῦ, μὲ ἐπιγραφὴν τοῦ 3ου αἰῶνος μ. Χ. :

*Δαματρία
Ματροδώρ-
ω κυρίω μνή-
μης χάριν.*

Εἰς Ἴ ν α τ ο ν (Τσοῦτσουρον) ἐξετελέσθη μικρὰ ἐργασία διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ χαρακτῆρος χώρου, ὅστις εἶχε θεωρηθῆ ὡς τάφος. Διεπιστώθη ὅτι πρόκειται περὶ κατωφλίου οἰκοδομήματος, τοῦ ὁποίου εἶναι ὄρατὰ καὶ ἄλλα τμήματα.

Ἀρνητικὴ ἀπέβη ἡ ἔρευνα καὶ εἰς Κ α σ τ ε λ λ ι α ν ᾶ - Ἀ γ ί ο υ ς Ἀ π ο σ τ ὀ λ ο υ ς, ὅπου κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς Χωροφυλακῆς εἶχον ἔλθει εἰς φῶς ἀρχαιότητες, εἰς θέσιν Χρυσσαφίδα. Εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν παρὰ τὰ Καλύβια διεπιστώθη σειρά ρωμαϊκῶν τάφων συλημένων, νοτίως δὲ τῆς Χρυσσαφίδας ἐπὶ τοῦ λόφου λείψανα οἰκοδομήματος μετὰ κεράμων καὶ τμημάτων κίονος. Ἐκ τοῦ Καστέλλου τῆς αὐτῆς περιοχῆς περισυνελέ-

γησαν τεμάχια πίθων μινωικῶν χρόνων μετὴν χαρακτηριστικὴν διακόσμησιν σχοινίων.

Ἐκ τῆς παραλίας Γ ο υ β ῶ ν ἀνατολικῶς τοῦ Ἡρακλείου, ἐκ τῆς θέσεως Σβούρου Μετόχι, ἐξήχθησαν καὶ μετεφέρθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον Ἡρακλείου τέσσαρες λάρνακες ἑλλειψοειδεῖς τῆς ἀρχῆς τῶν νεοανακτορικῶν χρόνων (ΜΜ ΠΙΑ), ἐκ τῶν ὁποίων μία σώζει διακόσμησιν μετὰ παχείας λευκῆς σπείρας (πίν. 166β).

Ἀπὸ τὸ Κ α ρ ν ἄ ρ ι παρὰ τὰς Ἀρχάνας περισυνελέγη ἀξιόλογος λατινικὴ ἐπιγραφὴ μνημονεύουσα τὸν αὐτοκράτορα Δομιτιανόν (81 - 96 μ.Χ.). Σημειωτέον ὅτι σπανίζουσι λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ ἐκ τῶν χρόνων τούτων ἐν Κρήτῃ.

Ἐκ τοῦ χωρίου Ἀ γ ι ἔ ς Π α ρ α σ κ ι ἔ ς περισυνελέγη πίθος (πίν. 165α) ἀπολήγων κάτω εἰς κόμβον καὶ φέρων ἐπιγραφὴν, τῆς ὁποίας ἀναγινώσκειται τὸ τέλος . . . ΡΙΚΟΥ. Εἶναι ἀσφαλῶς αἱ τελευταῖαι συλλαβαὶ ὀνόματος κυρίου ἢ ἐθνικοῦ. Ὁ πίθος ἀνήκει εἰς τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

α. Πίθος ἐνεπίγραφος ἐξ Ἁγιῶν Παρασκιῶν.

β. Λίθινον φωλεόσχημον ἄγγειον ἐξ Ἁγίου Μύρωνος.

γ. Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς ἐκ τοῦ τάφου Καλοζωραφίτη.

α. Τεμάχιον ἀναγλύφου πίθου ἐκ Λύττου.

β. Λάρναξ ἐκ τῆς παραλίας Γουβῶν Ἡρακλείου.